

OPINIE JURIDICĂ

la proiectul de lege ([număr unic 41/MJ/2025](#)) pentru modificarea Legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Nr./Data:	Nr.07/25 din 12 februarie 2025
Destinatari:	Ministerul Justiției, e-mail: secretariat@justice.gov.md Daniela ȘTIRBU, e-mail: daniela.stirbu@justice.gov.md Cancelaria de Stat, e-mail: cancelaria@gov.md
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org), persoane de contact: Valeria BUTORINA, Consilieră juridică junioară, e-mail: valeria.butorina@crjm.org Andrei NASU, Consilier juridic, e-mail: andrei.nasu@crjm.org Carolina BAGRIN, Directoare de program, e-mail: carolina.bagrין@crjm.org

Această opinie juridică este prezentată Ministerului Justiției de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) în contextul consultărilor publice a [proiectului legii \(număr unic 41/MJ/2025\)](#) pentru modificarea Legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (Legea nr.87/2011).

Proiectul a fost elaborat de Ministerul Justiției, în scopul îmbunătățirii mecanismului compensator în cauză și eliminării deficiențelor în aplicarea acestuia, precum ar fi – durata exagerată de prezentare a rapoartelor și calitatea deficitară a acestora, motivarea defectuoasă a hotărârilor judecătorești, modalitatea de executare a documentelor executorii emise în baza acestei legi, etc.

Pentru a îmbunătăți versiunea actuală a proiectului, CRJM propune următoarele:

- reevaluarea categoriilor de cazuri/procese exceptate de la aplicarea legii respective;
- eliminarea cerinței de epuizare a remediilor acceleratorii ca precondiție pentru intentarea acțiunii;
- clarificarea aplicabilității termenelor introduse cu privire la prezentarea raportului și examinarea cauzei;
- delimitarea sarcinii probațiunii în partea ce ține de prejudiciul moral;
- instituirea unui mecanism de soluționare amiabilă a cererilor înaintate în baza acestei legi;
- clarificarea criteriilor prin prisma cărora urmează a fi motivată hotărârea judecătorească.

Recomandările punctuale și argumentarea propunerilor sunt indicate în tabelul de mai jos. Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu cea mai înaltă considerație,

Ilie CHIRTOACĂ,
Președinte

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Nr.	Textul existent în proiectul de lege	Modificări propuse de CRJM <i>(formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)</i>	Argumente/Comentarii
1.	<p>Articolul 1. Scopul legii <i>(din legea actuală)</i></p> <p>(2) Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.</p>	<p>Articolul 1. Scopul legii</p> <p>(2) Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației <u>și a jurisprudenței</u> naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.</p>	<p>Propunem completarea alineatului pentru a clarifica că aplicarea și interpretarea legii trebuie să țină cont și de jurisprudența națională deja formată. De la adoptarea legii în 2011 până în prezent, instanțele naționale au soluționat definitiv un număr semnificativ de cauze relevante, iar practica judiciară consolidată trebuie luată în considerare la examinarea noilor spețe.</p> <p>Această completare este justificată și de reformarea Curții Supreme de Justiție din primăvara anului 2023, în urma căreia instanța supremă a devenit practic o curte de casație, având rolul principal de a asigura aplicarea uniformă a legislației. Prin urmare, instanțele inferioare trebuie să respecte și să se raporteze la practica CSJ.</p>
2.	<p>Articolul 2. Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a</p>	<p>Articolul 2. Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la</p>	<p>Propunem să fie reevaluate toate categoriile de cauze exceptate de la aplicarea legii, propuse prin</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</p> <p>(1¹) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică cererilor de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare:</p> <p>1) ce rezultă din:</p> <p>a) procedurile extrajudiciare;</p> <p>b) procedurile scrise sau în ordonanță, precum și în procesele în care examinarea cauzei a avut loc în lipsa participantului la procesul civil;</p> <p>c) procesele contravenționale în care contravenientul riscă o sancțiune sau i s-a aplicat o sancțiune cu avertisment sau amendă în mărime de până la 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern;</p> <p>d) procesele contravenționale în care a fost examinată în procedura scrisă sau a fost încheiat acordul de colaborare;</p> <p>e) procesele penale în care:</p> <p>(i) a fost încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției, acordul de cooperare și acordul judiciar de interes public;</p>	<p>executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</p> <p>(1¹) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică cererilor de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare:</p> <p>1) ce rezultă din:</p> <p>a) procedurile extrajudiciare;</p> <p>b) procedurile scrise sau în ordonanță, precum și în procesele în care examinarea cauzei a avut loc în lipsa participantului la procesul civil;</p> <p>c) procesele contravenționale în care contravenientul riscă o sancțiune sau i s-a aplicat o sancțiune cu avertisment sau amendă în mărime de de până la 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern;</p> <p>d) procesele contravenționale în care a fost examinată în procedura scrisă sau a fost încheiat acordul de colaborare;</p> <p>e) procesele penale în care:</p>	<p>acest amendament, ținând cont de explicatele de mai jos.</p> <p>Proiectul introduce un element de noutate, stabilind condiții de admisibilitate pentru examinarea pe fond a cererilor vădit nefondate. Această măsură are drept scop reducerea volumului de cauze aflate pe rolul instanțelor de judecată și optimizarea duratei procedurilor judiciare.</p> <p>Adoptarea Legii nr. 87/2011 a urmărit instituirea unui remediu intern efectiv pentru apărarea dreptului la judecarea și executarea hotărârilor judecătorești într-un termen rezonabil. Aceasta reprezintă unul dintre principalele mecanisme interne pentru asigurarea respectării unui termen optim și previzibil de soluționare a cauzelor.</p> <p>Excluderea anumitor categorii de cauze de la aplicarea acestei legi contravine scopului pentru care a fost adoptată. Amendamentul propus ar permite declararea inadmisibilității unui număr semnificativ de cereri, fără o analiză individuală.</p>
--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>(ii) cauza a fost examinată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală sau examinată în lipsa inculpatului;</p> <p>f) chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei prevăzute la art. 469 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 și art. 480 din Codul contravențional nr. 218/2008;</p> <p>2) depuse de către:</p> <p>a) autoritățile publice sau persoanele juridice afiliate statului, indiferent de calitatea procesuală a acestora;</p> <p>b) alți participanți în procesul civil, decât reclamantul, intervenientul principal și pârâțul;</p> <p>c) alți participanți în procesul penal sau contravențional, decât bănuitul, învinuitul, inculpatul, condamnatul sau contravenientul precum și partea civilă, doar în cazul examinării acțiunii civile în procesul penal.</p>	<p>(i) a fost încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției, acordul de cooperare și acordul judiciar de interes public;</p> <p>(ii) cauza a fost examinată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală sau examinată în lipsa inculpatului;</p> <p>f) chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei prevăzute la art. 469 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 și art. 480 din Codul contravențional nr. 218/2008;</p> <p>2) depuse de către:</p> <p>a) autoritățile publice sau persoanele juridice afiliate statului, indiferent de calitatea procesuală a acestora;</p> <p>b) alți participanți în procesul civil, decât reclamantul, intervenientul principal și pârâțul;</p> <p>c) alți participanți în procesul penal sau contravențional, decât bănuitul, învinuitul, inculpatul, condamnatul sau contravenientul precum și partea civilă, doar în cazul examinării acțiunii civile în procesul penal.</p>	<p>Autorii proiectului argumentează că anumite cauze, pentru care se propune exceptarea, au termene și proceduri fixe de examinare, ceea ce ar exclude necesitatea aplicării legii privind termenul rezonabil. Totuși, această justificare nu este plauzibilă în cazul neexecutării hotărârilor în termen rezonabil, inclusiv pentru cele pronunțate în procedură scrisă sau prin ordonanță.</p> <p>De asemenea, reglementarea propusă nu ține cont de situațiile în care, deși legislația prevede termene clare pentru examinarea unor cauze, realitatea procedurală poate impune prelungiri semnificative. Spre exemplu, în cazul revocării unui acord de cooperare, urmărirea penală poate continua și se poate extinde nejustificat, ceea ce ar face imposibilă formularea unei cereri în temeiul Legii nr. 87/2011.</p> <p>O altă situație relevantă ipotetică ar viza demersul de aplicare a art. 95 din Codul penal, care reglementează eliberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (cerința referitoare la chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei prevăzute la art. 469 din Codul de</p>
---	---	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>procedură penală nr. 122/2003) . Deși art. 417 alin. (5) din Codul de procedură penală stabilește un termen de o lună pentru soluționarea demersului instituției penitenciare, acest termen începe să curgă abia din momentul primirii raportului de expertiză judiciară de către instanță. Conform art. 13 din Legea nr. 86/2016, durata efectuării expertizei judiciare este stabilită în funcție de complexitatea acesteia și de normativele de muncă aprobate, ceea ce poate duce la întâzieri semnificative, iar o cerere formulată în baza Legii nr. 87/2011 ar fi declarată inadmisibilă, deși întârzierea este evident nejustificată.</p> <p>Totodată, amenda contravențională în mărime de 20% din salariu mediu lunar pe economie ar fi o povară financiară semnificativă pentru grupuri vulnerabile (pensionari, persoane cu venituri sub salariu minim etc.).</p> <p>Chiar dacă procedurile penale speciale (acordul de recunoaștere a vinovăției, acordul de cooperare, acordul judiciar de interes public), judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală și judecata în lipsa inculpatului au ca scop inclusiv eventuala soluționare mai rapidă a cauzelor, acest</p>
--	--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>lucru nu înseamnă că dreptul învinutului/inculpatului la judecarea cauzei în termen rezonabil sau la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești să fie restrâns.</p> <p>În cauza <i>Scoppola c. Italiei (nr. 2)</i>, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a stabilit că este contrar principiului securității juridice și protecției încrederii legitime a persoanelor implicate într-o procedură judiciară ca un stat să poată reduce unilateral avantajele legate de renunțarea la anumite drepturi inerente conceptului de proces echitabil. CtEDO a amintit că, deși Convenția nu impune statelor contractante să prevadă proceduri simplificate, atunci când astfel de proceduri există și au fost adoptate, principiile unui proces echitabil impun ca inculpații să nu fie privați în mod arbitrar de avantajele aferente acestora.</p> <p>Raționamentul de mai sus se aplică corespunzător și procedurii scrise de constatare și examinare a contravenției și acordului de colaborare în procese contravenționale.</p>
--	--	--	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		<p>(6) Mărirea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului părților, în special al reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată <u>care a examinat cauza și a autorităților relevante, a autorităților implicate în proces sau, după caz, executorului judecătoresc ori autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești</u>, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.</p>	<p>Propunem ajustarea dispoziției alin. (6) în sensul concretizării subiecților responsabili de încălcarea dreptului la judecarea cauzei ori executării hotărârii judecătorești în termen rezonabil (instanța de judecată care a examinat cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești).</p> <p>La fel, propunem ajustarea criteriului de stabilire a mărimii prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești – comportamentul părților, adică inclusiv a pârâtului, chiar dacă pondere mai mare ar avea conduita reclamantului. Comportamentul ambelor părți este unul dintre criteriile de determinare a termenului rezonabil, de aceea se impune precizarea de mai sus.</p>
2.	<p>Articolul 3. Intentarea acțiunii de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</p> <p>(1) Cererea de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a</p>	<p>Articolul 3. Intentarea acțiunii de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</p>	

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare (denumită în continuare cerere de chemare în judecată) se depune conform regulilor de competență jurisdicțională stabilite la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova după epuizarea căilor de accelerare a procedurii de examinare a cauzei, doar în cazurile în care legea prevede posibilitatea accelerării procesului, și se examinează de un alt complet de judecată decât cel care a examinat (examinează) cauza în care se pretinde încălcarea.</p> <p>(2) În cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la rămânerea definitivă a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.</p>	<p>(1) Cererea de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare (denumită în continuare cerere de chemare în judecată) se depune conform regulilor de competență jurisdicțională stabilite la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova după epuizarea căilor de accelerare a procedurii de examinare a cauzei, doar în cazurile în care legea prevede posibilitatea accelerării procesului, și se examinează de un alt complet de judecată decât cel care a examinat (examinează) cauza în care se pretinde încălcarea.</p> <p>(2) În cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a de la emiterea actului judecătoresc de dispoziție irevocabil.</p>	<p>Propunem renunțarea la această completare, motivând că înaintarea cererii de accelerare este un drept al părții și nu o obligație. Impunerea unei astfel de condiționări contravine practicii CtEDO, care nu prevede o asemenea restricție. În plus, instanța de judecată are o obligație pozitivă de a asigura respectarea termenului rezonabil, independent de acțiunile părților.</p> <p>Propunem clarificarea aspectelor referitoare la termenul de prescripție pentru înaintarea acțiunii privind constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil. Considerăm oportună excluderea sintagmei „în fond”, deoarece aceasta ar putea fi interpretată în sensul că o astfel de acțiune nu poate fi înaintată în cadrul examinării cauzei la Curtea Supremă de Justiție (CSJ). Or, potrivit normelor procesuale, CSJ nu judecă fondul cauzei, ci verifică corectitudinea</p>
---	---	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>(4) O cerere de chemare în judecată repetată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a aceleiași cauze în proces de examinare sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a aceleiași hotărâri judecătorești în proces de executare și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, poate fi înaintată după un an de la data rămânerii definitivă a hotărârii judecătorești emise conform art. 5, fără epuizarea căilor de accelerare a procedurii de examinare a cauzei.”</p>	<p>(4) O cerere de chemare în judecată repetată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a aceleiași cauze în proces de examinare sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a aceleiași hotărâri judecătorești în proces de executare și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, poate fi înaintată după un an de la data rămânerii definitivă a hotărârii judecătorești emise conform art. 5, fără epuizarea căilor de accelerare a procedurii de examinare a cauzei.</p> <p><i>Completarea cu o normă nouă:</i> Articolul 3¹. Soluționarea extrajudiciară a pricinii (1) În cazul în care din materialele dosarului rezultă cu certitudine că a avut loc încălcarea</p>	<p>aplicării normelor de drept material și procesual de către instanțele inferioare.</p> <p>Totodată, propunem clarificarea modului de calcul al termenului de 6 luni, stabilind expres că acesta curge de la data emiterii actului judecătoresc de dispoziție irevocabil. Această formulare este mai concisă și elimină eventualele interpretări neuniforme.</p> <p>Propunem renunțarea la această completare, pe motivele expuse mai sus.</p> <p>Această propunere își are originea în Studiul CRJM din 2020 privind eficiența mecanismului de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin</p>
--	---	---	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		<p><u>dreptului la examinare a cauzei în termen rezonabil sau a dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil, Ministerul Justiției poate propune reclamantului încheierea unui acord de soluționare amiabilă a cauzei. În cazul refuzului reclamantului, Ministerul Justiției poate înainta o declarație unilaterală, similar mecanismului stabilit la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.</u></p> <p><u>(2) Criteriile, termenele și condițiile de încheiere a acordului amiabil sau de înaintare a declarației unilaterale, precum și grila de stabilire și acordare a despăgubirilor, se stabilesc printr-un regulament elaborat de Ministerul Justiției împreună cu Agentul Guvernamental și aprobat prin hotărâre de Guvern.</u></p> <p><u>(3) Acordul amiabil sau declarația unilaterală se confirmă printr-o încheiere a instanței de judecată care examinează cauza intentată în temeiul prezentei legi. Încheierea poate fi atacată cu recurs la curtea de apel competentă.</u></p>	<p>durata excesivă a procedurilor judiciare sau prin neexecutarea hotărârilor judecătorești. Autorii proiectului de lege au făcut trimitere de mai multe ori la acest studiu în nota de fundamentare.</p> <p>În urma analizei efectuate, CRJM a identificat mai multe deficiențe, printre care neuniformitatea nivelului compensațiilor morale acordate. Totodată, s-a constatat că durata mare a proceselor și lipsa unor criterii clare pentru stabilirea despăgubirilor afectează previzibilitatea și echitatea compensațiilor.</p> <p>Pentru remedierea acestor probleme, CRJM a recomandat instituirea unui mecanism extrajudiciar de acordare a compensațiilor pentru încălcarea termenului rezonabil. Acest mecanism ar urma să funcționeze în cadrul Ministerului Justiției, pe baza unor criterii clare și transparente.</p> <p>Mecanisme similare sunt implementate cu succes în Cehia, Anglia și Spania. În schimb, modele asemănătoare celui aplicat în Moldova, Italia și Rusia au fost recunoscute de CtEDO mai puțin eficiente, din cauza practicii judiciare defectuoase.</p>
--	--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>Considerăm oportună instituirea unui mecanism de soluționare amiabilă din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statul va putea soluționa mai rapid acțiunile în baza Legii nr.87/2011, evitând irosirea resurselor aferente proceselor judiciare. • Un număr semnificativ de cauze vor putea fi soluționate pe cale extrajudiciară, reducând volumul de muncă al judecătorilor. • Cetățenii vor putea obține mai rapid satisfacție echitabilă, în cazul încălcării dreptului, fără a fi nevoite să treacă printr-un proces judiciar complex și costisitor. • Alinierea la practica CtEDO, care aplică și încurajează soluționarea amiabilă a disputelor, ceea ce face ca acest mecanism să fie conform standardelor europene. <p>Pentru început, considerăm judicios ca acest mecanism să fie inclus direct în lege, iar aplicarea acestuia să fie reglementată ulterior printr-un regulament detaliat. Regulamentul va trebui să fie elaborat pe baza unei analize minuțioase și să stabilească criterii și condiții stricte pentru cazurile în care Ministerul Justiției va putea propune încheierea unui acord amiabil sau înainta declarație</p>
--	--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>unilaterală. Conex, va fi reglementată minuțios modalitatea, criteriile și condițiile de calcul a despăgubirilor propuse.</p> <p>Pentru asigurarea transparenței și responsabilității în aplicarea acestui mecanism, acordurile amiabile ar putea să fie avizate de Agentul Guvernamental și secretarul de stat al Ministerului Justiției responsabil de domeniu, aprobate de ministrul justiției și confirmate de instanța de judecată prin încheiere.</p> <p>Recunoaștem că stabilirea unui astfel de mecanism necesită analiză minuțioasă, în special pentru eliminarea riscurilor de corupție și delapidarea resurselor financiare ale statului. Totuși, utilitatea acestuia este incontestabilă, iar riscurile aferente nu ar trebui să fie un impediment în acțiune. Riscurile pot fi eliminate printr-o reglementare fundamentată și bine chibzuită.</p>
3.	<p>Articolul 4. Examinarea pricinii și sarcina probațiunii</p> <p>(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și</p>	<p>Articolul 4. Examinarea pricinii și sarcina probațiunii</p> <p>(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen</p>	<p>Propunem revizuirea repartizării sarcinii probațiunii în cadrul acțiunilor înaintate în temeiul Legii nr.87/2011. Regula generală este că orice persoană care solicită despăgubiri trebuie să demonstreze existența și întinderea prejudiciului pretins. În</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.</p>	<p>rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului <u>moral și</u> material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.</p>	<p>aceleși sens, art. 118 din Codul de procedură civilă prevede că fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor sau obiecțiilor sale. Totodată, circumstanțele relevante pentru soluționarea justă a cauzei sunt stabilite de instanța de judecată <u>în funcție de pretențiile și obiecțiile formulate de părți.</u></p> <p>În acest context, recunoaștem necesitatea inversării sarcinii probațiunii în privința autorității publice pârâte, atunci când aceasta trebuie să demonstreze că nu a fost încălcat dreptul reclamantului la examinare a cauzei sau executare a hotărârii într-un termen rezonabil. Această măsură este justificată de obligația pozitivă a statului de a asigura respectarea acestui drept, ceea ce impune ca autoritatea să probeze că nu a existat o încălcare.</p> <p>Totuși, considerăm injust ca autoritatea publică să fie obligată să probeze inexistența unui prejudiciu moral. O astfel de inversare a sarcinii probațiunii ar impune autorității să demonstreze absența unei vătămări subiective suferite de o persoană terță –</p>
---	--	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>(2) Instanța de judecată la care se află cauza în examinare, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executare a hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției în termen de 15 zile un raport motivat privind modul de</p>	<p>(2) Instanța de judecată la care se află cauza în examinare, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executare a hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției în</p>	<p>aspect care, prin natura sa, este imposibil de dovedit.</p> <p>Prejudiciul moral reprezintă o atingere adusă valorilor nepatrimoniale ale unei persoane, manifestându-se prin suferințe fizice sau psihice. Având în vedere caracterul subiectiv al acestor suferințe, existența și amploarea prejudiciului moral pot fi constatate doar în baza susținerilor și probelor furnizate de persoana care pretinde că a suferit prejudiciul. Prin urmare, o autoritate publică nu poate dovedi inexistența unor suferințe subiective resimțite de o altă persoană.</p> <p>Având în vedere principiile și normele menționate, considerăm judicios ca sarcina probării existenței și întinderii prejudiciului, fie el moral sau material, să revină persoanei care îl invocă, respectiv reclamantului.</p> <p>Susținem stabilirea unui termen de 15 zile pentru prezentarea raportului. Această reglementare va responsabiliza instituțiile implicate și va contribui la eficientizarea examinării cauzelor.</p>
--	--	---	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>respectare a termenului rezonabil și, după caz, materialele cauzei.</p>	<p>termen de 15 zile <u>de la data recepționării solicitării din partea Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, copiile materialele materialelor justificative ale cauzei.</u></p> <p><u>(2¹) Dacă redactarea raportului necesită prelucrarea unui volum mare de informație, termenul de prezentare a acestuia poate fi prelungit cu cel mult 10 zile, cu condiția informării Ministerului Justiției cu cel puțin trei zile înaintea expirării termenului inițial.</u></p> <p><u>(2²) Dacă instituția responsabilă întârzie nejustificat transmiterea raportului în termenele indicate, Ministerul Justiției poate sesiza organul competent pentru verificarea situației prin prisma comiterii unei posibile abateri disciplinare.</u></p>	<p>Totuși, în practică, redactarea raportului poate necesita un termen mai mare, în special în cazurile în care informațiile necesare sunt voluminoase și impun o prelucrare detaliată. În acest context, propunem reglementarea posibilității de prelungire a termenului inițial cu încă 10 zile, cu condiția ca această prelungire să fie justificată, iar Ministerul Justiției să fie informat obligatoriu în prealabil, cu cel puțin trei zile înainte de expirarea termenului inițial.</p> <p>Această măsură va asigura un echilibru între necesitatea de a menține un proces eficient și dreptul instituțiilor responsabile de a avea suficient timp pentru elaborarea unui raport complet și bine fundamentat.</p> <p>Totodată, considerăm necesară clarificarea consecințelor neprezentării raportului în termenul stabilit, mai ales în cazul în care omisiunea nu este justificată corespunzător. Astfel, neprezentarea nemotivată a raportului ar trebui examinată prin prisma comiterii unei abateri disciplinare, iar Ministerul Justiției ar putea sesiza organul competent pentru evaluarea eventualei responsabilități disciplinare a persoanelor</p>
--	---	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>(4) Cererea de chemare în judecată se examinează de instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea sa, dar nu mai mult de un an pînă la rămînerea hotărîrii definitive.</p>	<p>(4) Cererea de chemare în judecată <u>înaintată în baza prezentei legi urmează a fi examinată cu celeritate și prioritate de instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea sa, dar nu mai mult de un an pînă la rămînerea hotărîrii definitive. Aceasta trebuie să fie soluționată de către instanța de fond în termen de cel mult 8 luni, iar de către instanța de apel în termen de cel mult 4 luni.</u></p>	<p>implicate. Această prevedere va avea un rol disciplinator, asigurând respectarea termenelor procedurale și prevenind tratarea acestora ca simple formalități sau reglementări neglijabile.</p> <p>În plus, pentru eficientizarea procesului, propunem stabilirea clară a obligației ca la raport să fie anexate doar copiile materialelor relevante menționate în raport sau pe baza cărora se fundamentează argumentele expuse. Astfel, vor fi prezentate doar documentele strict necesare pentru examinarea justă a cauzei, fără a fi necesară transmiterea integrală a dosarului. Această abordare va evita consumul inutil de resurse și va asigura un proces mai eficient, reducând sarcina administrativă asupra instituțiilor.</p> <p>Propunem o nouă redacție a alineatului care reglementează termenele de examinare a cererilor de chemare în judecată formulate în baza Legii nr. 87/2011. Salutăm decizia de a stabili un termen general de un an pentru soluționarea definitivă a acestui tip de acțiuni, măsură care va responsabiliza atât instanțele de fond, cât și cele de apel.</p>
--	--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>Totuși, chiar din nota de fundamentare a proiectului de lege, autorii au subliniat că termenul actual de 3 luni pentru examinarea cererilor de către instanța de fond, de regulă, nu este respectat. În practică, durata medie de soluționare a acestor cereri este de aproximativ 12 luni. În acest context, propunem extinderea termenului pentru examinarea cererilor la nivelul instanței de fond de la 3 la 8 luni. Această modificare va contribui la responsabilizarea judecătorilor, oferindu-le totodată un termen realist și suficient pentru o analiză minuțioasă și multiaspectuală a cauzei.</p> <p>Totodată, propunem stabilirea unui termen de 4 luni pentru examinarea eventualului apel împotriva hotărârii judecătorești. În mod obișnuit, soluționarea apelului presupune un efort mai redus decât examinarea cauzei în primă instanță, întrucât completul de apel trebuie să verifice temeinicia hotărârii atacate și corectitudinea aprecierii probelor și circumstanțelor relevante, fără a efectua o examinare a fondului cauzei de la zero. Prin urmare, considerăm că instanța de apel ar trebui să finalizeze examinarea într-un termen mai scurt.</p>
--	--	--	---

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>Astfel, propunerea noastră asigură un termen total de 12 luni pentru soluționarea definitivă a cererilor, ceea ce considerăm a fi un termen echitabil și realist.</p> <p>În forma propusă în proiectul de lege, instanța de fond trebuie să soluționeze cauza în termen de 3 luni, iar instanța de apel în 9 luni. Considerăm această repartizare a termenelor disproporționată și inechitabilă, întrucât cea mai complexă etapă a procesului – analiza inițială a probelor și stabilirea faptelor – necesită mai mult timp și efort decât verificarea legalității și temeiniciei hotărârii judecătorești. De aceea, propunem o redistribuire echilibrată a termenelor, astfel încât procesul să fie atât eficient, cât și echitabil pentru toate părțile implicate.</p>
4.	<p>Articolul 5. Hotărârea judecătorească</p> <p>(4) În cazul întocmirii hotărârii integrale, în motivare se indică argumentele instanței de judecată cu privire la criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei, prin prisma complexității cauzei, comportamentului părților în proces și a instanței de judecată care a examinat cauza, organului de urmărire penală, autorității implicate în proces sau după caz, executorului judecătoresc ori autorității responsabile de</p>	<p>Articolul 5. Hotărârea judecătorească</p> <p>(4) În cazul întocmirii hotărârii integrale, <u>instanța de judecată va argumenta obligatoriu soluția adoptată prin prisma următoarelor criterii:</u></p> <p>a) <u>complexitatea cauzei;</u></p> <p>b) <u>comportamentul părților implicate în proces, în special al reclamantului care a formulat acțiunea în temeiul prezentei legi;</u></p>	<p>Această modificare nu schimbă substanța normei propuse, ci doar îmbunătățește claritatea formulării. Prin structurarea propusă, dispoziția devine mai precisă, mai accesibilă și mai ușor de interpretat atât de către profesioniștii din domeniu, cât și de către justițiabili.</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>executarea hotărârii judecătorești, importanței procesului pentru reclamant și altor elemente de natură să influențeze durata termenului rezonabil de soluționare a cauzei.</p>	<p><u>c) comportamentul instanței de judecată care a examinat cauza, organului de urmărire penală, autorității implicate în proces sau după caz, executorului judecătoresc ori autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești;</u> <u>d) importanța (miza) procesului pentru reclamant;</u> <u>c) alte elemente de natură să influențeze durata termenului rezonabil de soluționare a cauzei.</u></p>	
--	---	--

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA